

§ 390

Kiinteistölautakunnan lausunto ympäristölautakunnalle Helsingin luonnonsuojeluohjelmasta 2015 - 2024 ja metsäverkosto-selvityksestä

HEL 2015-005847 T 11 00 01

Lausunto

Kiinteistölautakunta antoi ympäristölautakunnalle Helsingin luonnonsuojeluohjelma 2015 - 2024 ja metsäverkostaselvitys - raporttiehdotuksesta seuraavan lausunnon:

Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2015 - 2024 tavoitteena on säilyttää Helsingin luonnon tyypillisiä ja harvinaisia piirteitä sekä täydentää olemassa olevaa luonnonsuojeluverkkoa. Työn tarkoituksena on tukea uuden yleiskaavan valmistelua ja mahdollistaa vuorovaikutus sen kanssa. Lisäksi ohjelma ja samassa yhteydessä tehty metsäverkostaselvitys täydentävät ekologisesta näkökulmasta meneillään olevan Helsingin yleiskaavatyön yhteydessä tehtyä Helsingin kestävä viherrakenne -selvitystä. Ohjelmassa tarkastellaan erityisesti nykyisten luonnonsuojeluohjelmien toteutumista, nykyisten luonnonsuojelualueiden tilannetta sekä uusien ehdotusten vaikutusta suojelualueiden pinta-alaan. Tarkastelualueena on tekeillä olevan yleiskaavan alue, joten Östersundomin alue ei ole mukana luonnonsuojeluohjelman tässä vaiheessa.

Luonnonsuojeluohjelma tarkastelee Helsingin luonnonsuojeluverkostoa kokonaisuutena laajasti ja keskittyy monimuotoisia luonnonarvoja sisältävien kohteiden määrittelyyn. Tehty tarkastelu on tuottanut hyvää tausta-aineistoa käynnissä olevalle yleiskaavatyölle. Yleiskaavaluonnoksessa onkin sen tarkkuustason puitteissa otettu huomioon luonnonsuojeluohjelmaluonnoksen aluerajaukset. Vaihtoehtoisten rajausten osalta on yleiskaavaluonnoksen teemakartalla määräys, että tarkka raja on selvitettävä tarkemmassa suunnittelussa.

Luonnonsuojeluohjelmaluonnoksessa 2015 - 2024 esitetään perustettavaksi 47 uutta luonnonsuojelualueutta. Tämä tarkoittaa laajimmillaan noin 650 hehtaarin lisäystä nykyiseen suojelupinta-alaan, jolloin luonnonsuojelualueiden määrä toteutuessaan lähes kaksinkertaistaa Helsingin rauhoitettujen alueiden pinta-alan. Helsinki on asukasmäärältään jatkuvasti kasvava kaupunki, joten luonnonsuojelunäkökulma ja asuntopolitiikka on sovitettava yhteen molempien edellä mainittujen näkökulmasta parhaan mahdollisen lopputuloksen saavuttamiseksi. Yleiskaavaluonnoksessa 2014

ehdotettujen uusien asuinalueiden ja täydennysrakennusalueiden läheisyyteen perustettavien luonnonsuojelualueiden rajauksia määritettäessä tulee varmistua siitä, ettei alueiden rakentaminen vaarannu rauhoituspäätösten tai mahdollisesti myöhemmin määrättävien suojavyöhykkeiden vuoksi. Osa esitetyistä suojelualueista sijaitsee aktiivisessa virkistyskäytössä olevilla alueilla, kuten esimerkiksi Uutelassa, Paloheinässä ja Mustavuorella. Näiden alueiden suojelun ja virkistyskäytön vaatimukset on sovittava huolella yhteen.

Osa luonnonsuojeluohjelmaluonnoksessa suojeltavaksi esitetyistä kohteista sijaitsee alueilla, joiden maankäytön tulevaisuutta ei ole vielä yleiskaavoituksessa tai asemakaavoituksessa ratkaistu. Tällaiset kohteet tulisi tässä vaiheessa jättää pois luonnonsuojeluohjelmasta. Monet ohjelmaluonnoksen kohteista sijaitsevat asemakaavoitetuilla virkistys-, ulkoilu- ja retkeilyalueilla. Näiden alueiden voimassa olevissa asemakaavoissa on esitetty erityisiä luontoarvoja sisältävät alueet ja erilaisia rajoituksia niiden käytölle. Tällaisten käytännössä jo suojeltujen alueiden luonnon monimuotoisuuden turvaaminen onnistuisi myös asemakaavan avulla ilman suojelupäätöksiä.

Useat luonnonsuojeluohjelmaan 2015 - 2024 ehdotetut alueet rajautuvat olemassa oleviin tontteihin tai katualueisiin. Tällaisia ratkaisuja tulisi välttää varsinaista rauhoituspäätöstä haettaessa. Olemassa olevien katujen yhteyteen tulee säilyttää mahdollisuus rakentaa tulevaisuudessa muun muassa kevyen liikenteen väyliä. Lisäksi katujen kunnossapito- ja korjaustöihin liittyen on oltava mahdollista tehdä tilapäisiä liikennejärjestelyjä katujen viereisillä lähikaistaleilla. Suoraan tontteihin rajautuvien luonnonsuojelualueiden perustamista ei myöskään suositella, koska esimerkiksi vaarallisten puiden kaataminen tonttien viereisiltä alueilta tulee olla mahdollista myös tulevaisuudessa. Tämän vuoksi kiinteistölautakunta esittää, että suojelualueiden rajauksia tarkemmin määritettäessä tontti- ja katualueiden viereen jätetään aina selkeä suojavyöhyke, johon rauhoituspäätöstä ei uloteta.

Luonnonsuojeluohjelman yhteydessä tehtiin ohjelmaa täydentävä metsäverkostoselvitys. Metsäverkostoselvityksen tavoitteena on etsiä uusia metsäisiä luonnonsuojelualuekriteerit täyttäviä kohteita täydentämään nykyistä metsäisten luonnonsuojelualueiden verkostoa. Lisäksi selvityksen tavoitteena on esittää metsäverkosto eli osoittaa metsäisen viherverkon kytkeytyneisyyden kannalta keskeiset yhteydet ja niiden kehittämistarpeet. Selvityksen kohteista 21 on otettu mukaan luonnonsuojeluohjelmaluonnokseen. Lisäksi tehty metsäverkostoselvitys soveltuu käytettäväksi lähtöaineistona maankäytön ja luonnonhoidon suunnittelussa Helsingissä.

17.09.2015

Lausunnon liitteessä on esitetty suojelualueen perustamiseen liittyviä huomioita ja kommentteja yksittäisistä luonnonsuojeluohjelmaluonnoksen kohteista. Liitteessä käsitellään ehdotettuja kohteita tarkemmin vain Helsingin kaupungin omistuksessa olevien alueiden osalta. Yksityisessä tai Suomen valtion omistuksessa olevia alueita ei yksityiskohtaisesti käsitellä. Kaupungin maanhankintaan osoitettuja investointimäärärahoja käytetään pääasiallisesti asuntotuotannon turvaamiseen, joten yksityisessä omistuksessa olevien, suojeltavaksi esitettävien maa-alueiden hankintaan määräraharesurssit ovat erittäin niukat.

Esittelijä

virastopäällikkö
Jaakko Stauffer

Lisätiedot

Satu Järvinen, johtava ympäristöasiantuntija, puhelin: 09 310 39225
satu.jarvinen(a)hel.fi
Peter Haaparinne, toimistopäällikkö, puhelin: 310 31864
peter.haaparinne(a)hel.fi

Liitteet

1 Luonnonsuojeluohjelma 2015 - 2024, yksittäiset kohteet

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Ympäristölautakunta

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Tiivistelmä

Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2015 - 2024 tavoitteena on säilyttää Helsingin luonnon tyypillisiä ja harvinaisia piirteitä sekä täydentää olemassa olevaa luonnonsuojeluverkkoa. Työ tukee uuden yleiskaavan valmistelua ja mahdollistaa vuorovaikutuksen sen kanssa. Luonnonsuojeluohjelman yhteydessä on tehty metsäverkostoselvitys, jonka tavoitteena on etsiä uusia metsäisiä luonnonsuojelualuekriteerit täyttäviä kohteita täydentämään nykyistä metsäisten luonnonsuojelualueiden verkostoa. Tarkastelualueena molemmissa selvityksissä on tekeillä olevan yleiskaavan alue, joten Östersundomin alue ei ole mukana luonnonsuojeluohjelman tässä vaiheessa.

Luonnonsuojeluohjelman valmistelutyö ja metsäverkostoselvitys ovat tuottaneet laadukasta tausta-aineistoa käynnissä olevalle yleiskaavatyölle. Yleiskaavaluonnoksessa onkin sen tarkkuustason puitteissa otettu huomioon luonnonsuojeluohjelmaluonnoksen aluerajaukset. Osa ohjelmaluonnoksen kohteista sijaitsee alueilla, joiden yleiskaavoitus tai asemakaavoitus on vielä kesken. Tällaiset kohteet olisi tässä vaiheessa syytä jättää pois luonnonsuojeluohjelmasta. Aktiivisessa virkistyskäytössä olevilla alueilla kuten Uutelassa, Paloheinässä ja Mustavuorella, suojelun ja virkistyskäytön vaatimukset on sovittava huolella yhteen. Varsinaista rauhoituspäätöstä haettaessa ja suojelualueiden rajoituksia määritettäessä tontti-, katu- ja liikennealueiden viereen tulisi jättää aina selkeä suojavyöhyke, johon rauhoituspäätöstä ei uloteta. Asemakaavoitettujen virkistysalueiden luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja alueen käyttötarpeiden yhdistäminen onnistuisi osassa kohteista hyvin myös alueen asemakaavojen ohjaavan vaikutuksen avulla.

Esittelijän perustelut

Helsingin luonnonsuojeluohjelma 2015 - 2024

Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2015 - 2024 tavoitteena on säilyttää Helsingin luonnon tyypillisiä ja harvinaisia piirteitä sekä täydentää olemassa olevaa luonnonsuojeluverkkoa. Työn tarkoituksena on tukea uuden yleiskaavan valmistelua ja mahdollistaa vuorovaikutus sen kanssa. Lisäksi ohjelma ja samassa yhteydessä tehty metsäverkostoselvitys täydentävät ekologisesta näkökulmasta meneillään olevan Helsingin yleiskaavatyön yhteydessä tehtyä Helsingin kestävä viherrakenne -selvitystä. Ohjelmassa tarkastellaan erityisesti nykyisten luonnonsuojeluohjelmien toteutumista, nykyisten luonnonsuojelualueiden tilannetta sekä uusien ehdotusten vaikutusta suojelualueiden pinta-alaan. Tarkastelualueena on tekeillä olevan yleiskaavan alue, joten Östersundomin alue ei ole mukana luonnonsuojeluohjelman tässä vaiheessa.

Työ on laadittu konsulttityönä, jonka ohjausryhmään kuului edustajat ympäristökeskuksesta, kaupunkisuunnitteluvirastoja ja rakennusvirastosta. Ohjelmakohteiden valinnassa on käytetty Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmän aineistoja, kaupungin luontokohteita käsitteleviä julkaisuja ja muuta saatavilla ollutta aineistoa.

Ohjelmassa esitetään perustettavaksi 47 uutta luonnonsuojelualueutta, joista pääosa on kaupungin omistuksessa. Rauhoitettaviksi esitetyistä alueista 17 on edellisen luonnonsuojeluohjelman kohteita, joiden rauhoitus ei vielä ole toteutunut. Kokonaan uusia kohteita

luonnonsuojeluohjelmassa on 26. Ohjelma tehostaa erityisesti metsien suojelua, sillä mukana on kaikkiaan 21 metsäkohdetta.

Luonnonsuojeluohjelman liitteenä on suuntaa-antava toteuttamisjärjestys. Toteuttaminen on jaksotettu vuosille

I) 2015 - 2018, II) 2019 - 2021 ja III) 2022 - 2024.

Mikäli ohjelmassa esitetyt luonnonsuojelualueet toteutuvat, merkitsee se noin 650 hehtaarin lisäystä nykyiseen suojelupinta-alaan eli pinta-ala lähes kaksinkertaistuu. Ohjelman painopisteenä on Natura-alueiden ja metsäluonnon ydinalueiden suojelun vahvistaminen. Tällaisia alueita ovat mm. Vanhankaupunginlahden lintuvedet, Mustavuoren lehto, Haltiala, Mustavuori, Uutela sekä Kallahden harju-, niitty- ja vesialueet.

Varsinainen luonnonsuojelualueen perustaminen ja sen hoito- ja käyttösuunnitelma valmistellaan ympäristökeskuksessa yhteistyössä muiden virastojen kanssa. Ympäristölautakunta lähettää rauhoitusesitykset kaupunginhallitukselle, joka puolestaan hakee rauhoituspäätöksen ELY-keskukselta. Ensimmäiseksi toteutetaan etenkin Natura-alueita tukevat uudet luonnonsuojelualueet, joiden perustaminen lieventää yleiskaavan luontoon kohdistuvia vaikutuksia.

Metsäverkostoselvitys

Luonnonsuojeluohjelman yhteydessä tehtiin ohjelmaa täydentävä metsäverkostoselvitys. Metsäverkostoselvityksen tavoitteena on etsiä uusia metsäisiä luonnonsuojelualuekriteerit täyttäviä kohteita täydentämään nykyistä metsäisten luonnonsuojelualueiden verkostoa. Lisäksi tavoitteena on esittää metsäverkosto eli osoittaa metsäisen vihervestoston kytkeytyneisyyden kannalta keskeiset yhteydet ja niiden kehittämistarpeet.

Metsäverkoston ydinalueita ovat yhtenäiset suuret metsät. Helsingissä on hyvän kaavoitusperinteen mukaisesti säilytetty vihersormirakenne, joka kavenneenakin palvelee hyvin ekologisen ja virkistysyhteytenä. Metsäverkostoselvityksessä on nostettu esiin tärkeitä laajempia ja erilaisia luontoarvoja sisältäviä metsiä sekä niiden välisiä yhteyksiä, jotka tulisi säilyttää metsäisinä. Tämä edellyttää ekologisen yhteyksien säilyttämistä tai kehittämistä. Ekologiset yhteydet on esitetty osana metsäverkostoselvitystä ja ne ovat oleellinen osa kokonaisuutta.

Metsäverkostoselvityksen rajauskriteerit täyttäviä alueita on 43 ja niiden yhteispinta-ala on noin 960 hehtaaria. Selvityksen kohteista 21 metsää, yhteisalaltaan noin 365 hehtaaria on otettu mukaan luonnonsuojeluohjelmaan 2015 - 2024. Metsäverkostoselvitystä suositellaan käytettäväksi lähtöaineistona maankäytön ja luonnonhoidon suunnittelussa Helsingissä.

17.09.2015

Esittelijä

virastopäällikkö
Jaakko Stauffer

Lisätiedot

Satu Järvinen, johtava ympäristöasiantuntija, puhelin: 09 310 39225
satu.jarvinen(a)hel.fi
Peter Haaparinne, toimistopäällikkö, puhelin: 310 31864
peter.haaparinne(a)hel.fi

Liitteet

1 Luonnonsuojeluohjelma 2015 - 2024, yksittäiset kohteet

Oheismateriaali

1 Helsingin luonnonsuojeluohjelma 2015 - 2024 ja metsäverkosto, raportti

Otteet

Ote
Ympäristölautakunta